

Людмила САЛАГУБ
доктор філософії (PhD),
провідний фахівець відділу аспірантури,
Маріупольський державний університет (м. Київ)
luda.s1993@ukr.net

ОСОБИСТІСНИЙ РЕФРЕЙМІНГ & «МЕТАМОРФОЗИ» У ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ: АВТОРСЬКА ПОЗИЦІЯ НА МЕТОДОЛОГІЧНОМУ МАРГІНЕСІ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Хто не відчував холоду – не цінуватиме тепла.

Як не дивно, на початку розвідки вважаємо за доцільне акцентувати увагу на ідеї, яка наскрізно проходить через працю В. Франкла, написану на основі його досвіду перебування в нацистських концтаборах. Вона зводиться до того, що людину можна позбавити всього, крім одного – останньої з людських свобод: обирати власне ставлення до будь-яких обставин, обирати власний шлях [6]. Дійсно, попри все – ми маємо рухатися вперед! Яким чином реалізувати це на практиці, зважаючи на варіації в контексті переформатування профільної середньої освіти? Особливо – у такий час. Варто зазначити, що задля набуття неабиякого рівня особистісної сміливості та здатності продукувати свій методологічний «продукт» у певній галузі знань, слід звернути увагу на власний життєвий досвід та досвід своїх вихованців.

Змінам у сприйнятті індивідуумом певних ситуацій присвячено низку розвідок (О. Чупир і О. Бутенко [7], С. Броннікова [2] тощо), питанням, пов'язаним із упровадженням нових практик у вивченні історичних студій, – аналогічно (В. Михайлюк [5], Л. Козлова [4], О. Гевко та Н. Макогончук [3] тощо). Одночасно – інша «картина», а саме: бракує розвідок із дослідженнями емоційної та мотиваційної складників питання з їхньою екстраполяцією на методологічне осучаснення у вивченні історії. Вищезазначене – каталізатор для написання цього наукового пошуку.

Вчасно визначимося з *поняттями*, сутнісне наповнення яких превалює в контексті саме цієї розвідки:

– *особистісний рефреймінг* – психологічна техніка з переосмислення / зміни ставлень до подій, уявлень думок (...), що надає можливість споглядати на ситуацію з іншого боку;

– *«метаморфози»* (щодо вивчення історії в сучасних реаліях) – трансформаційні процеси;

– *методологічний маргінес* – межі застосування методів на «кордоні» між тими, що продукувалися раніше, і тими, що стрімко виникають наразі (як результат формування нових уявлень щодо певної наукової проблематики).

Концертуємо увагу зацікавленої когорти науковців на тому, що авторські розумування є універсальними: як для модернізації методологічного «арсеналу» профільної середньої освіти, так і для студентів ЗВО.

Принагідно зазначимо, що візуалізація навчального матеріалу має непересічне значення для успішного запам'ятовування (близько 80%), адже наш мозок обробляє зображення набагато швидше, аніж слова. У процесі опрацювання візуальної складової варто не забувати про емоційно-мотиваційний «тандем» (із акцентом на психологічні практики). Наразі, аналізуватимемо аспекти «перефразування» (у певні мірі), які здатні покращити загальний «vibe» (атмосферу) під час проведення занять. У фокусі – система лінгвістичних прийомів і метафор для впливу, зміни переконань і «внутрішніх кордонів», розробником якої є Р. Ділтс [1] – знаний майстер нейролінгвістичного програмування. Сутність його «системної технології» полягає в тому, що він презентує 14 прийомів впливу в межах НЛП, які здатні змінити власні судження-позиції на рівні свідомості. В освітніх реаліях варто робити акцент на «перефразуванні» під час аналізу відповідей та надання спектру матеріалів для самостійного опрацювання. Замість: «Тобі потрібно!» – «Було б добре!». Замість: «Вивчи це!» – «Вибери те, що тебе найбільш вразило / зацікавило». Замість: «Неправильно!» – зробити акцент на позитивних сторонах у поєднанні з рекомендаціями-порадами: «Ти – молодець, що знайшов цю інформацію, водночас – ознайся з... Упевнена, що саме ти знайдеш багато цікавого та незнайомого для себе!» тощо.

Особливе значення – формуванню авторських «підходів» у контексті вивчення історичних процесів. Як варіант – авторський прийом «“ЧОГО” або “КОГО” не вистачає???» (викладач показує одне зображення – слухає думки-судження, а потім – поступово «відкриває» для аудиторії всі інші візуалізації; учні (студенти) мають систематизувати всі фото та презентувати логічну розповідь із дотриманням достеменних історичних фактів):

Прийом «“ЧОГО” АБО “КОГО” НЕ ВИСТАЧАЄ???»

*Зображення 1–3. Прийом «“ЧОГО” або “КОГО” не вистачає???»
(авторство – Л. Салагуб; апробовано під час проведення заходів / КПК
всеукраїнського рівня).*

Слід також розуміти, що кожна галузь знань – щоденно осучаснюється, з'являються нові дослідження, нестандартні напрями для продукування думок. Зважаючи на це, із-поміж багатьох сучасних напрямів історичних досліджень варто акцентувати увагу на тих темах-фокусах, які є суголосними з нашими активностями сьогодні (адже доцільним є збільшення кількості розвідок з вищезазначеної тематики задля точкового вивчення певних локальних проблематик, які наразі є дуже важливими): історія пропаганди, історія ментальностей, історія ЕМОЦІЙ (!), історія дитинства, історія дозвілля, історія медицини, історія біженців, історія діаспор, урбаністична історія, історія праці, історія бідності, історія багатства, історія криміналу, історія покарань, історія в'язниць, історія моди, історія одягу, історія реклами, історія культу особистості, історія лідерства, історія харизми, історія честі, історія сорому, історія повсякденних практик, історія співчуття, історія байдужості, історія жорстокості, історія гуманності, історія мовчання, історія випадковостей, історія надії в кризах, історія людяності тощо.

Вироблення нових тенденцій у популяризації цих та інших історичних напрямів – каталізатор на шляху до успішної акумуляції варіативних шляхів у вивченні історії, які наразі є перспективними. Окрім того, із додатковим спектром методів, апробованих авторською статтю на всеукраїнському рівні, можна ознайомитися за QR-кодом:

Підбиваючи підсумок зазначимо, що реалізація особистісного рефреймінгу та «метаморфоз» у вивченні історії на методологічному маргінесі профільної середньої освіти є можливою завдяки таким крокам. Із-поміж них:

- упровадження в освітній процес мотиваційних практик і технік НЛП;
- існування в житті людини (людей), яка (які) для вас є дуже цінною (цінними) на цьому світі (роль («статус») «емоційного генератора»);
- орієнтація на досвід учнів (студентства) та свій власний (дружня репрезентація свого досвіду за траєкторією: «Рівний-Рівному»);

– синергія психології та історичних лейтмотивів.

Список використаних джерел

1. Dilts R. B. *Sleight of Mouth: The Magic of Conversational Belief Change*. Capitola, CA: Meta Publications, 1999. 223 p.
2. Броннікова С. Рефреймінг як засіб впливу: когнітивна сутність. *Електронна бібліотека Інституту журналістики*. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2132> (дата звернення: 28.12.2025).
3. Гевко О., Макогончук Н. Інноваційні методи викладання історії України у вищих навчальних закладах в контексті дистанційної освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки*. 2022. № 1(2). С. 85–98.
4. Козлова Л. Б. Інноваційні підходи до викладання у закладах вищої освіти: від традиційних методів до цифрових ресурсів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 8 (14). С. 865–872. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8\(14\)-865-872](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8(14)-865-872).
5. Михайлюк В. Сучасні технології у викладанні історії в школі: теоретичні засади студентської педагогічної практики. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2022. Vol. 1, No. 3. P. 120–130. DOI: 10.46299/j.isjel.20220103.12.
6. Франкл В. *Людина в пошуках справжнього сенсу*. Психолог у концтаборі; пер. з англ. О. Замойської. 4-те вид. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2020. 160 с.
7. Чупир О. М., Бутенко О. П. Рефреймінг як інструмент самомотивації та запорука здійснення успішної управлінської діяльності. *Prospects for the Development of Science and the Environment: матеріали XIV International Scientific and Practical Conference (Helsinki, Finland, April 10–12, 2023)*. Helsinki: European Conference, 2023. С. 173–176. URL: <https://surl.li/hazjpn> (дата звернення: 28.12.2025).